

5. Молодцов О. Україна на шляху до інформаційного суспільства // Аспекти самоврядування. 2004. № 4. С. 7–11.

6. Петрухно Ю. Є. Інформаційне суспільство: поняття, основні складові, характеристика // Вісник ОНУ. 2014. Т. 19, вип. 1. С. 127–133.

7. Послуги-послужки. Інформаційні товари та послуги. URL: <https://goodsanproductss/poslugi-posluzki> (дата звернення: 13.11.2019).

8. Проникновение интернета в Украине. Factum Group Ukraine. URL: <https://inau.ua/sites/default/files/file/1903> (дата звернення: 13.11.2019).

ОСВІТНІ ТА НАУКОВІ ДРАЙВЕРИ ПРОСУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ У СУСПІЛЬСТВО УКРАЇНИ

Пантелеєв Володимир Павлович,

доктор економічних наук, професор кафедри обліку та оподаткування
обліково-статистичного факультету;

Сакада Тетяна Давидівна,

старший викладач кафедри економіко-математичних дисциплін
та інформаційних технологій,

заступник декана обліково-статистичного факультету;

Голубова Галина Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Потенціал цифрової економіки в Україні. За даними міжнародних організацій, рівень диджиталізації економік країн третьої групи наближається до середнього, оскільки відбуваються якісні зміни інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). У широкому розумінні ІКТ – це уніфіковані технології та інтегровані телекомунікації, які створюють додану вартість у суспільстві. Наразі відбувається трансформація наявних видів діяльності з використанням диджитал-технологій як допоміжних, як важливого чинника досягнення бізнес-результатів, як основи забезпечення бізнес-стратегії, як підґрунтя формування нової бізнес-моделі [1].

Інформація про розповсюдження способів оплати, які використовуються для онлайн-транзакцій, свідчить про значні резерви розвитку е-оплати в Україні: за даними аналітичної платформи *STATISTA*, у 2018 році картки використовувалися для 15% операцій, електронний гаманець (англ. *e-wallet*) – 10%, розрахунки через банк – 1%, інше – 4%, але й досі домінує готівка – 70% операцій.

Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки [2] передбачено низку заходів із просування цифрової інфраструктури в освітній процес. Наприклад, підготовка пропозицій щодо модернізації освіти для підтримки розвитку цифрової індустрії; забезпечення організаційних, методологічних і технологічних заходів щодо створення інтерактивного й мультимедійного контенту та відповідної цифрової

платформи його розвитку, наповнення останньої та використання в режимі загального доступу для закладів освіти й учнів; забезпечення широкосмугового доступу до Інтернету учням та студентам у навчальних класах та аудиторіях у закладах освіти всіх рівнів.

Вивчення матеріалів міжнародної конференції із навчання статистиці [3], яка пройшла у червні 2018 року у м. Кіото (Японія), підтвердило необхідність застосування сучасних методів статистичної освіти. У секції 9 “Технологія та мультимедіа в освіті статистики”, підсекції А “Підтримка студентів, що займаються аналізом даних” представлено цікаві доповіді, в яких із використанням цифрових інструментів розглянуто розвиток е-модулів для підтримки статистичного мислення викладачів математики та оформлення огляду даних.

Доступ до матеріалів для викладачів та їхніх PSMT (з англ. *Preserves secondary mathematics teachers (PSMTs)*, комплектування вчителів математики середніх шкіл на постійній основі); використання модулів ESTEEM (з англ. *The Enhancing Statistics Teacher Education through E-Modules*, вдосконалення педагогічної освіти зі статистики за допомогою електронних модулів) вирішує проблему щодо навчання викладачів статистики на середньому рівні з розробленням керівних принципів проектування й опрацювання навчальних програм.

Описані принципи розробки, що використовуються багатоінституційною командою для створення онлайн-модулів для викладачів, орієнтовані на статистичне мислення та інструменти для навчання засадам статистичного дослідження. Зокрема, це стосується проекту CODAP (з англ. *A free Common Online Data Analysis Platform*, вільна загальна онлайн-платформа аналізу даних). Завданням реалізації програмного проекту *iNZight* (www.stat.auckland.ac.nz/~wild/iNZight/) було створення середовища, яке дозволяє навіть початківцям швидко досліджувати багатовимірні дані та з мінімальною кривою навчання.

Виклики вимірювання цифрової економіки. Ознаками цифрової економіки вважають зростання сфери послуг, появу нових секторів економіки, зростання значення освіти, культури, знань та вмінь, розширення можливостей освіти та доступності знань, реалізацію нових ідей, забезпечення функціонування єдиного інформаційного простору тощо. Тому велику актуальність та важливість має настрій студента щодо опанування професійними знаннями, які убезпечать успішне розгортання його кар’єри.

Вибір перспективної професії є одним із найважливіших питань у прийнятті особистістю рішення щодо планування свого власного майбутнього. Тому, обираючи майбутню професію, важливо попередньо пересвідчитись, чи існує попит на неї на ринку праці, чи є перспективи професійного та кар’єрного зростання, що забезпечать матеріальні та духовні потреби особистості (саморозвиток, підвищення власного статусу, гідну заробітну плату тощо).

Результати анкетування студентів-статистиків НАСОА. Традиційно обліково-статистичний факультет НАСОА щорічно проводить анкетування

своїх студентів-першокурсників щодо мотивів вибору майбутньої спеціальності. У 2019–2020 навчальному році в опитуванні взяли участь студенти першого курсу денної форми навчання зі спеціальності 051 «Економіка» за освітньо-кваліфікаційною програмою «Прикладна статистика та бізнес-аналітика». Анкета налічувала 8 запитань з п'ятьма варіантами відповідей, у т. ч. власний варіант студента.

Наприклад, на запитання «Чи вплинули на Ваш вибір батьки» характерна розбіжність: більшість (70%) студентів відповіли, що думки батьків не вплинули на їх вибір, а третина – що вони самостійно обрали свою спеціальність та вищий навчальний заклад.

На запитання «Чому Ви вступили саме до НАСОА» 50% студентів обрали варіанти «тут можна навчатися на бюджеті», що «в цій Академії найбільш кваліфіковані науково-педагогічні працівники» та «саме тут я зможу здобути спеціальність «Прикладна статистика та бізнес-аналітика» – по 20 % та «що тут навчається мій друг» – 10 %.

Щодо основних джерел інформації про Національну академію статистики, обліку та аудиту відповіді розподілилися так: «мережа «Internet» як головне джерело інформації» – 60 %, «Поради знайомих, що навчалися у НАСОА» – 30 % та 10% відповідей припало на інші варіанти.

Для більшості студентів головним пріоритетом у студентському житті є розвиток себе як особистості (60%), освоєння перспективної професії та знайомство з цікавими однолітками – по 20%.

Зведені результати анкетування щодо мотивації студентів-першокурсників у виборі їх професії статистика наведені в табл 1.

Таблиця 1

Результати анкетування студентів стосовно характеристик професії «Прикладна статистика та бізнес-аналітика»

Чому обрано цю спеціальність?	Ваші очікування	Чим приваблює професія статистика	Запорука успіху професіонала-статистика
Давно вирішив стати статистиком (30%)	Фінансова стабільність (50 %)	Висока та стабільна оплата праці (30%)	Професійні знання та навички (20%)
Престижна спеціальність (20%)	Престижна робота (50%)	Комфортні умови праці статистика (20%)	Аналітичний склад мислення (30%)
Приклад батьків (10%)		Високий соціальний статус професії (20%)	Підвищення кваліфікації (20%)
Найменший конкурс (10%)		Можливість кар'єрного зростання (20%)	Не визначився (10%)
Спонтанний вибір (30%)			

Підсумки анкетування свідчать про значну варіацію думок студентів щодо набуття майбутньої професії.

Результати анкетування студентів-кібернетиків НАСОА. На запитання «Чому Ви обрали спеціальність 051 «Економіка» за освітньо-професійною програмою «Економічна кібернетика» відповіді першокурсників були такими: більшість (63%) вважають цю спеціальність престижною, вони «давно вирішили стати економістами-кібернетиками» – 18%, тут був найменший конкурс – 9%, а один студент зазначив, що раніше навчалися знайомі та вони порекомендували здобувати вищу освіту якраз за цією освітньо-професійною програмою.

На запитання «Чому Ви вступили саме до НАСОА» думки розділилися порівну: 50% студентів обрали варіант власного вибору, а ще 50% студентів переконали поради друзів та батьків.

Щодо дисциплін, яким студенти-кібернетики віддають перевагу, безумовно лідирує інформатика – 37%, філософія та іноземна мова – по 13%, історія, основи економічної науки та фізичне виховання – по 10% та математика – 7%.

Серед пріоритетних видів діяльності студента переважає навчальний процес у аудиторіях – 81%, самостійне освоєння предметів – 10% та громадська (позанавчальна) діяльність – 9%.

У відповідях щодо бажаного запланованого рівня освіти студенти відділи перевагу рівню магістра – 63%, а рівень бакалавра влаштовує 36% студентів.

Рівень інформаційно-методичного забезпечення НАСОА більшістю студентів оцінений як достатньо високий – 81% та 19% – дуже високий. Слід відмітити, що це не було експертне оцінювання, а скоріше суб'єктивне бачення студентів.

Стосовно бібліотечного фонду Академії, то майже всі студенти схвально оцінили забезпечення підручниками з іноземних мов, художньої літератури; однак деякі студенти ще не зверталися до фондів бібліотеки НАСОА.

36% студентів вбачають головним пріоритетом у студентському житті розвиток себе як особистості, освоєння перспективної професії та знайомство з цікавими однолітками – по 27%, перспективи ефектного дозвілля приваблюють 10%.

Гарантією успіхів професіонала – фахівця з економічної кібернетики 27% опитаних вважають його професійні знання та навички; аналітичний склад розуму та постійне підвищення кваліфікації – по 18%, вміння працювати у команді – 10%, а 27% студентів вважають, що запорукою успіху є всі зазначені в анкеті варіанти рівною мірою.

На прохання описати студентам власні враження про Академію відгукнулися майже всі респонденти. Оцінки студентів про Академію за перші місяці навчання відображають як широкий спектр позитивних думок, так й певну вимогливість щодо навчального процесу та деяку обережність щодо своїх суджень. Студенти відзначають наступне: цікаві пари; професійність викладачів; доступне викладання матеріалу; дружні стосунки з

одногрупниками; гарну матеріально-технічну базу Академії тощо. Більшість зазначили, що у них склалися добрі враження за цей короткий період навчання.

Підсумки. Вимоги цифрової економіки та інформаційного суспільства створюють певні виклики і для статистики. Спеціалістам слід володіти головними компетентностями цифрового світу, серед яких: спроможність мислити гнучко, вміти сприймати нове та втілювати у життя. Бачення перспектив студентів двох напрямів навчання в НАСОА, тісно пов'язаних із діджитал-економікою (статистики та кібернетики) формується у результаті навчання та великої самостійною роботи[4].

З огляду на це, активний пошук талановитої молоді, зокрема у форматі довузівської підготовки (профорієнтаційні заходи, конкурсні роботи, вікторини, олімпіади тощо), запровадження сучасного контенту в навчальному процесі та формування інформаційної культури в цілому є запорукою успіху сучасного фахівця. [5]

Для успішної конкуренції наших випускників на ринку праці необхідно вивчати й упроваджувати у навчальний процес позитивний досвід інших країн світу (імплементація електронних модулів, обмін досвідом між викладачами, розвиток статистичного мислення, опанування сучасного інструментарію для навчання студентів (мульти-медіа та ін.), використання програмних продуктів та платформ у ході навчання тощо) [6].

Список використаних джерел

1. Maximizing the impact of digitization / PWC. URL: https://www.strategyand.pwc.com/media/file/Strategyand_Maximizing-the-Impact-of-Digitization.pdf
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
3. Looking back, looking forward. Proceedings of 10th International Conference on Teaching Statistics ICOTS10 (Kyoto, Japan, 8 – 13 July 2018). URL: https://iase-web.org/Conference_Proceedings.php?p=ICOTS_10_2018
4. Осауленко О. Г., Пилипенко І. І., Карчев Я. Я. Традиції розвитку статистичної грамотності // Прикладна статистика: Проблеми теорії та практики: зб. наук. праць / НАСОА. Київ: ТОВ “ВПД “Формат”. 2013. Вип. 12. С. 3–9.
5. Пилипенко І. І., Карчев Я. Я., Парфенцева Н. О. Статистична грамотність в Україні : досвід, проблеми // Прикладна статистика: Проблеми теорії та практики: зб. наук. праць / НАСОА. Київ: ТОВ “ ВПД “Формат”. 2012. Вип. 11. С. 9–18.
6. Пантелєєв В. П., Сакада Т. Д. Використання мотивації випускників шкіл, які вступають до ЗВО, при виборі навчального закладу для отримання майбутньої професії // Vzdelávanie a Spoločnosť. IV Medzinárodný nekonferenčný zborník / Renáta Bernátová, Tetyana Nestorenko (Eds.). PREŠOV 2019.